

FIINȚA UMANĂ ȘI SISTEMUL DE VALORI

Galina MARTEA

Institutul de Științe ale Educației

Comportamentul ființei umane în sistemul de valori este acțiunea care dezvoltă și produce schimbări permanente în raportul dintre evoluția factorului uman și societate. Orice acțiune realizată de ființa umană poate fi atribuită la „conceptul valorii”, astfel determinând personalitatea fiecărui om prin dezvoltare și comportament, prin mijloacele de comunicare interpersonală și cele comunitare. Prin procesele de dezvoltare și evoluție a vieții, ființa umană încearcă să-și exprime adaptările și trăirile prin experiențe și acțiuni ce se intersectează prin totalitatea valorilor spirituale, morale și materiale.

Cuvinte-cheie: ființă umană, acțiune, sistem de valori, relații sociale, comunicare, interacțiune, cultură spirituală.

THE HUMAN BEING AND THE SYSTEM OF VALUES

The human behaviour in a system of values is the action that develops and produces permanent changes in the relationship between the evolution of the human factor and society. Every action made by the human being can be attributed to the "value concept", thus determining the personality of each individual through nurture and behaviour, and through means of communication between individuals, as well as the individual and the society. Throughout an individual's evolution and development, the human being tries to express their experiences through a set of actions that intersect the totality of spiritual, moral and material values.

Keywords: human being, action, system of values, social relations, communication, interaction, spiritual culture.

Procesele de dezvoltare și transformare, procesele evolutive în timp, au produs schimbări majore și esențiale în comportamentul ființei umane. Pe parcurs, relațiile sociale, modalitatea de comunicare, nivelul de gândire al omului s-au modificat și au creat acțiuni în baza cărora s-a dezvoltat propria cultură, propriile tradiții, propriile valori. Prin dezvoltarea comunitară omul a conștientizat că societatea în care își trăiește existența este totalitatea valorilor care trebuie respectate și reformate în dependență de propriul comportament. Comportamentul uman este acea acțiune prin care se definește conceptul valorii exprimat prin cultura spirituală, morală și materială. La baza acestor culturi se regăsește ființa umană, care prin intelectul său în permanență dă naștere proceselor corelate prin interacțiunea dintre „om-societate-existență-valoare”.

Orice societate creată își are aspectul și structura sa în raport de condițiile și nivelul dezvoltării factorului uman. Respectiv, nivelul de dezvoltare al unei societăți se dobândește prin multitudinea de acțiuni create de om prin cunoaștere, comportament, gândire, inteligență, cultură. Ființa umană este elementul de bază prin care se formează o societate, prin care se formează personalitatea într-o societate în raport cu sistemul de valori.

Comportamentul ființei umane în sistemul de valori este acțiunea care dezvoltă și produce schimbări permanente în raportul dintre evoluția factorului uman și societate. Orice acțiune realizată de ființa umană poate fi atribuită la „conceptul valorii”, astfel determinând personalitatea fiecărui om prin dezvoltare și comportament, prin mijloacele de comunicare interpersonală și cele comunitare. Fiecare persoană își are scopul său, principiile și idealurile sale în a se realiza spiritual, intelectual, material în condițiile vieții. Prin procesele de dezvoltare și evoluție a vieții, ființa umană încearcă să-și exprime adaptările și trăirile prin experiențe și acțiuni ce se intersectează prin totalitatea valorilor morale, spirituale și materiale. Aceste valori, întru chipate prin creativitate, motivație, caracter, demnitate, cunoștințe, omenie, adevăr, libertate, fac parte din identitatea omului, fac parte din viața fiecărui individ.

Viața pentru ființa umană este mereu o luptă, este o existență prin care omul încearcă să se identifice ca personalitate într-un întreg al timpului. Prin credința în propriile puteri ființa umană este capabilă să depășească cele mai grele momente ale vieții, să parcurgă și să treacă drumuri necunoscute ale infernului. Omul obsedat de puterea timpului știe să scoată în evidență acțiuni prin care își manifestă capacitățile și aptitudinile de a se sacrifica unor idealuri înăscute și întru chipate în propria ființă. Acești oameni prin credința curată știu să facă și să creeze posibilul și imposibilul prin traiectoria vieții. Prin intermediul harului sufletesc unii oameni încearcă să stabilească scopuri bine determinate pentru a crea acțiuni și lucruri frumoase menite să dea sens vieții și care, totodată, să dăruiască aproapelui său și societății bucurie și satisfacție în viața curentă. Dorința de a fi împăcat cu sine însuși și determină viziunea acestor oameni de a trăi atât în bine, cât și în

suferință, dar totodată de a contribui cu ceva nobil și frumos întru binele altora, pentru binele societății. Prin propriul intelect și propria cultură omul este un element al existenței, care poate da viață multor acțiuni cu efecte pozitive și frumoase, care prin rezultatele corespunzătoare uimesc atât propria ființă, atât propria societate, cât și o lume întreagă. Prin acțiunile sale, factorul uman reușește să creeze frumosul prin artă, știință, tehnică și alte domenii de activitate prin care își trăiește existența în pas cu societatea, parte a sistemului de valori.

Fenomenul de „ființa umană cu acțiunile sale” face parte din civilizație, face parte din cultură, face parte din valoare. Orice popor, orice națiune își are valorile sale, cultura sa, tradițiile și oamenii săi, toate contribuind la îmbogățirea tezaurului național. Oamenii înzestrați cu talent și vocație și cu o cultură autentică știu să vadă dincolo de aparența lucrurilor. Imaginația lor nu are limite în creație și acțiuni. Ei știu și văd dimensiunea frumosului exprimată prin însușiri spirituale și intelectuale. Ei înțeleg esența și valoarea lucrurilor prin care tind să le suprapună prin destinul realizărilor, împlinirilor și satisfacțiilor sufletești. În viziunea filosofului, poetului și dramaturgului Lucian Blaga, „omul este sortit creației, are un destin creator permanent, simbolic, care-l detașează de natură” [1]. Deci, putem spune cu fermitate că omul este esența și structura acțiunilor, care dau conținut și valoare vieții. Omul caracterizat prin gândire și inteligență știe să creeze, să dezvolte, fiind prezent ca acțiune în totalitatea valorilor și în identitatea acestora.

Omenirea, parte din creația operei divine și a superbului, este o realitate și o valoare specială în cuprinsul spiritual al vieții și al existenței. Omul dintotdeauna a fost capabil să se adapteze la condițiile vieții, confruntând avantajele și dezavantajele acțiunilor trăite. Ființa umană prin existența valorilor spirituale este menită să producă mari schimbări în evoluția culturii, în relațiile dintre oameni și fenomenele contradictorii ale timpului. Necesitatea de a exista prin sistemul de valori impune ființa umană pe traiectoria de a invada neîncetat prezentul cu noi idei și cunoștințe ce pot schimba o lume, un viitor. Pe parcursul vieții fiecare om este constrâns de a fi dependent de una sau mai multe acțiuni, care pot da naștere unor procese semnificative într-un anumit mediu (domeniu) sau fiind deschise pentru o societate întreagă. Prin experiența vieții ființa umană încearcă să cunoască și să facă diferențieri între viața reală și cea imaginară, între frumos și urât, între iubire și ură, între adevăr și neadevăr. Omul, fiind o acțiune neîntreruptă în propria existență, devine responsabil în același timp de sine și de propria societate. Astfel, el încearcă să se definească ca valoare și identitate în tot ceea ce realizează și creează.

Valoarea este elementul prin care omul încearcă să se identifice ca personalitate, ca acțiune, ca subiect în anumite situații și împrejurări. Acțiunea ființei umane prin valoare tinde să realizeze și să obțină un scop determinat, raportat la condițiile vieții, care totodată să-i producă satisfacție și plăcere din rezultatele obținute. Anume scopul îl face pe om să atragă în sine anumite situații, care ulterior să dezvolte conexiuni, mișcări, acțiuni de socializare și integrare socială. Prin procesul și acțiunea de integrare socială ființa umană dezvoltă valoarea propriu-zisă și valoarea ca criteriu în identificarea și definirea propriilor valori. Prezența ființei umane în sistemul de valori ca identitate este acțiunea care produce efecte atât pozitive, cât și negative în dezvoltarea unei societăți. Totodată, societatea, ca valoare în sistemul de valori, definește orientarea acțiunilor sau a subiectului, care dă naștere ideilor și deciziilor, determinate de factorul uman. Ființa umană este valoarea prin care o societate se manifestă. Omul prin acțiunile sale dezvoltă societatea și îi creează imaginea în procesele evolutive. Acțiunea omului este mereu pusă la dispoziția societății, care prin eforturile depuse tinde să îmbunătățească condițiile de viață, nivelul de trai, nivelul de cultură și educație ale acestuia. Condițiile de viață create în societate impun ființa umană să realizeze cât mai multe elemente care să producă bunăstarea societății. Prin elementul bunăstării se identifică o țară, un popor, o societate cu sistemul său de valori. Aici este prezent omul cu societatea respectivă prin care își manifestă acțiunile corespunzătoare. Omul în pas cu societatea tinde mereu spre ceva nou, tinde spre evoluție, spre perfecțiune. Prin intelectul uman, acțiune în sistemul de valori, omul a reușit să realizeze efectele respective în dezvoltarea unor societăți, unor țări. Având la bază conceptul valorii, acțiune a unui comportament adecvat exprimat prin cultură, identitate, demnitate, omenie, unele popoare au știut să se identifice cu adevărat în sistemul de valori și în conceptul valorii, ca expresie ce reprezintă ființa umană. Cooperarea benefică între om și societate s-a perfecționat în timp prin dorința de a produce cât mai multe rezultate pozitive în condițiile de viață și de trai ale acestora. Reciprocitatea socială cu un singur scop a demolat neajunsurile unor societăți și a creat perfecțiunea în limitele normalității și a posibilităților. În acest context, Ludwig von Mises, economist austriac, afirmă că „societatea este un produs al acțiunii umane, al impulsului uman de a îndepărta, pe cât e posibil, neplăcerea” [2]. Aici s-ar

putea face referință la societatea unor popoare, care prin valoarea culturii au reușit să realizeze acțiunea de succes raportată la nivelul de trai, prosperarea și bunăstarea cetățeanului. Prin această prosperare și acțiune pozitivă reprodusă întru binele omului, unele țări s-au identificat prin propria identitate „ca valoare în sistemul de valori”. Identitatea acestora sunt popoarele anglo-saxone, care, în timp, și-au evidențiat cultura și educația, nivelul de trai și de viață, relațiile interpersonale și cele comunitare, libertatea și valoarea cuvântului, nivelul de civilizație și evoluție, omenia și transparența acțiunilor cu efecte benefice întru binele omului și al societății.

Societatea și omul prin sistemul de valori s-au regăsit printr-o relație bine sistematizată, care se remodelează reciproc prin procesele evolutive ale existenței. În cadrul acestor relații bine coordonate, societatea menține și susține în permanență cetățeanul, iar cetățeanul, la rândul său, prin personalitatea sa stabilește acțiunile respective pentru a stimula și mai mult sistemul de valori. Comunicarea și interacțiunea dintre societate și factorul uman reprezintă acea acțiune care dezvoltă și pune în evidență sistemul de valori necesar „omului și societății”. Relația dintre om și societate funcționează pozitiv atunci când este prezentă „comunicarea”, ca acțiune a sistemului de valori. Valoarea comunicării dintre om și societate pentru unele popoare este acțiunea de bază exprimată prin arta culturii și a identității naționale. Identitatea națională pentru un popor este acțiunea supremă în sistemul de valori, integrată prin sistemul de administrare a învățământului, culturii, a celui de guvernământ, prin istoria națională, demnitatea și personalitatea cetățeanului, spiritul și tradițiile naționale, prin limba de vorbire și de comunicare. Mesajul acestor valori poate fi regăsit la popoarele țărilor din Nordul Europei, precum Danemarca, Olanda, Norvegia, Finlanda, Germania, Suedia, Marea Britanie, Islanda, Irlanda, Elveția, Belgia, Luxemburg, Austria, dar și în Australia, Noua Zeelandă, Japonia, SUA, Canada. Aceste țări, prin cultura și identitatea poporului, prin intelectul și comportamentul uman, au construit acțiunea, care reprezintă societatea reală a prezentului prin care se manifestă. Realitatea acțiunilor se manifestă prin nivelul de trai și cultură al oamenilor, care demonstrează adevăratul nivel al bunăstării și al prosperării intersectat prin: - sistemul de învățământ, care pune în centrul atenției dezvoltarea personalității și relatarea corectă a argumentelor și a istoriei naționale conform programelor școlare de instruire axate pe transparență; - sistemul de ocrotire a sănătății, care reprezintă grija și atitudinea statului față de factorul uman exprimat prin nivelul de sănătate al populației și prin durata medie a vieții; - proporția identității și demnității naționale, care reflectă imaginea propriei națiuni prin raportul corelat al sistemului de valori dintre om – societate – comunitatea națională. În promovarea, dezvoltarea și menținerea identității naționale un rol important are politica și ideologia statului și a societății, care se intersectează atât pe verticală, cât și pe orizontală prin intermediul sistemului de învățământ. Școala joacă un rol prioritar în societate; ea participă ca un element-cheie la dezvoltarea identității naționale. Prin sistemul de instruire se dezvoltă spiritul național cu accent pe identitatea națională. Identitatea națională a unui popor este privită pe elemente, precum: unitatea de limbă sau limba națională vorbită; comunitatea națională cu viața culturală, politică și economică; teritoriul național ca unitate suverană a statului; sistemul de credințe exprimat prin religie. Toate acestea sunt acțiunea prin care un popor, o societate își actualizează rolul și importanța, ca produs al dezvoltării pentru existența națiunii. Identitatea națională, acțiune în sistemul de valori, se identifică ca un întreg al dragostei poporului față de societatea de care el aparține și pe care o reprezintă.

Omul și societatea definesc sistemul prin care trăiește și tot ceea ce reprezintă „existența și viața”. Viața prin existență impune și provoacă ființa umană la diferite încercări, la acțiuni ce dau viață valorilor. Prin identitatea valorilor omul reușește să creeze și acțiuni prin care valoarea acestora se naște pentru a avea viață eternă în timp și care să prezinte interes pentru toate generațiile prezentului și viitorului. Capacitatea omului de a fi în contact permanent cu acțiunea este acea forță ce contribuie neconștient la dezvoltarea societății prin valori morale, materiale și nemateriale, sau spirituale. Identitatea valorilor spirituale cu conținuturi pline de idei, gânduri, tradiții sunt valori inegalabile, care rămân vii de-a lungul timpului. Identitatea valorilor respective este întruchipată prin opere de artă, muzică, literatură, știință, tehnică, filosofie, iar autorul acestora este ființa umană – omul, care ulterior este denumit muzician, poet, compozitor, scriitor, filosof, fizician etc., în dependență de activitatea și acțiunea pe care a realizat-o în timpul vieții. Valorile nemateriale cu acțiune spirituală ale trecutului și prezentului sunt prezente prin lucrările marilor celebriități ale timpurilor, precum: Immanuel Kant (filosof german, considerat unul dintre cei mai mari filosofi din istoria culturii apusene); Aristotel (unul dintre cei mai importanți filosofi ai Greciei Antice, întemeietorul științei politice ca știință aparte); Platon (filosof al Greciei Antice, care a pus bazele filosofice ale culturii occidentale și a format bazele Academiei din Atena – prima instituție de învățământ superior din lumea occidentală); Isaac Newton (cercetător

englez, renumit om de știință, matematician, astronom, fizician, teolog, savant în domeniul opticii, matematicii și, în special, al mecanicii); Wolfgang Amadeus Mozart (compozitor german și austriac, unul dintre cei mai talentați creatori în domeniul muzicii clasice); Ludwig van Beethoven (compozitor german, unul dintre cei mai mari compozitori din istoria muzicii); Niccolò Paganini (violonist și compozitor italian, considerat unul dintre cei mai mari violoniști din toate timpurile); Robert Schumann (compozitor și pianist german, unul dintre cei mai celebri compozitori romantici ai primei jumătăți a sec. XIX); George Enescu (compozitor, violonist, pedagog, pianist și dirijor, considerat cel mai important muzician român); Mihai Eminescu (poet, prozator și jurnalist român, considerat de critica literară postumă cea mai importantă voce poetică din literatura română); etc. Prin dimensiunea lucrărilor realizate, omul creează totodată valoarea culturală și spirituală, care determină esența ființei umane în totalitatea valorilor.

Prin valorile culturale și spirituale omul devine creator al frumosului și al valorilor estetice prin care încearcă să definească cu adevărat esența vieții și esența factorului uman prin sistemul de valori. Prin valorile materiale ființa umană încearcă să dea sens vieții prin satisfacerea necesităților vitale și pentru a-și crea bunăstarea și confortul de a trăi în condiții care să-i asigure o existență civilizată, plăcută și comodă. Iar prin valorile morale sunt determinate fenomenele ce vizează lumea interioară a omului, care reflectă acțiunile prin comportamentul și etica acestuia în societate. Sensul vieții este format dintr-un întreg sistem de acțiuni create și realizate de ființa umană, fiind totodată o valoare a necesităților umane de natură materială și spirituală. În viziunea filosofului român Tudor Vianu, valorile sunt definite „ca niște obiecte ale dorinței, ceea ce înseamnă că valoare în sine nu există; există dorința noastră pentru ceva pe care îl definim ca valoare”. Totodată, Tudor Vianu afirmă că „valoarea este pentru ființa umană expresia unei anumite posibilități, a posibilității unei adaptări satisfăcătoare între lucru și conștiință. Oamenii sunt mereu alții, nevoile lor se schimbă și obiectele care să le satisfacă pot să dispară... Rămâne în aceasta ceva permanent, și anume: valoarea ca expresie ideală a unui acord între ea și lucrul care poate fi oricând realizat” [4]. Cu certitudine, ființa umană este acea acțiune, care vrea și dorește să trăiască și să se afirme ca personalitate și identitate în sistemul de valori, în același timp să-și satisfacă necesitățile reale ale vieții prin valorile umane întruchipate prin adevăr, corectitudine, claritate, bine, frumos, morală, sensibilitate și prin valorile sociale exprimate prin libertate și dreptate. Omul prin acțiunile sale tinde mereu spre ceva nou prin dorința de a crea cât mai multe valori pentru sine și societatea în care își trăiește existența, iar aceste valori ulterior să-i aducă satisfacția de a trăi prin echitate, bunăstare, dreptate și libertate. Fiecare om pe parcursul vieții încearcă să realizeze acțiuni și prin dorința de a se considera împlinit sufletește, fiind totodată disponibil pentru a-i ajuta pe alții și pentru a satisface necesitățile personale și comunitare.

Ființa umană, pentru a se putea afirma din plin ca acțiune și valoare prin existența vieții, are nevoie de a activa prin valorile sociale ce se înscriu prin conceptul libertății și al dreptății. Omul are nevoie și trebuie să se poată dezvolta și evolua în cadrul unei societăți libere și responsabile. Dorința omului de a trăi într-o societate liberă și democratică este un drept fundamental, care trebuie respectat și considerat ca o valoare supremă în existența ființei umane. Libertatea, dreptatea și echitatea sunt valori sociale prin care omul este promovat și protejat în limita legilor stabilite în cadrul unui stat, al unei țări. Omul dintotdeauna a luptat pentru egalitate, echitate și dreptate socială, formând în același timp idealul prin care a creat acțiunea. Pentru ca aceste valori să aibă sens în acțiune și continuitate, omul este acea valoare care tinde mereu spre perfecțiune și evoluție. Prin valorile unei societăți democratice bazate pe transparență și echitate omul se poate manifesta și realiza cu ușurință în acțiuni. Pe când omul prezent într-o societate bazată pe inechitate, nedreptate, injustiție este supus fărâdelegilor, iar acțiunea pe care o reprezintă este realizată cu dificultate și menită discriminării. Conform Declarației Universale a Drepturilor Omului, adoptate la 10.12.1948 de Organizația Națiunilor Unite, ființa umană trebuie să fie liberă în fapte și acțiuni; totodată, omul trebuie să fie responsabil și să suporte consecințele acțiunilor sale. Având în vedere aceste argumente, putem spune că orice om este și trebuie să fie liber în gândire, mișcare și credință și are dreptul de a elabora propriile opinii, decizii, păreri, acțiuni. Rezultatul tuturor acțiunilor create de ființa umană sunt binevenite în ierarhia valorilor menite pentru sine și societatea pe care o reprezintă. Totul trebuie să fie într-o libertate absolută, cu excepția când acțiunea respectivă este creată în detrimentul omului și al societății.

Orice acțiune elaborată de om trebuie privită ca o valoare, ca o investiție pentru sine și societate. Totodată, această acțiune, pentru a fi viabilă și utilizată întru binele omului și al comunității, trebuie stimulată și încurajată prin sistemul valorilor și prin sistemul acțiunii de reciprocitate dintre om și societate. Prin acțiunea

societății ca valoare, omul devine valoarea acțiunilor prin care se dezvoltă și se manifestă prin interacțiunea relațiilor dintre om și societate. Atât omul, cât și societatea sunt acțiuni ale sistemului de valori, respectiv și existența acestora trebuie să-și exprime acțiunea prin respectul și grija unuia față de altul, prin suportul moral, cultural, spiritual și material, prin demnitatea și identitatea aspirațiilor cu efecte pozitive în dezvoltare și evoluție. Luând în considerare faptul că orice om pe parcursul vieții sale este constrâns să efectueze una sau mai multe acțiuni, această acțiune trebuie să fie binevenită în sistemul de valori, iar importanța factorului uman ca valoare să fie respectată de societatea în care el există și se manifestă ca acțiune. În această ordine de idei, Constantin Rădulescu-Motru, filosof și psiholog român, afirmă că „o societate își formează în contra mediului extern o armătură pe care o numim cultură, din deprinderile sale voluntare, adică din reacțiunile sale și numai indirect din orizontul său intelectual... De aceea, soliditatea culturii unui popor se recunoaște cu preferință după felul de a voi și de a lucra al acestuia, și nu după bogăția ideilor produse de gânditorii săi... Cultura unei societăți se măsoară după sprijinul pe care ea îl dă omului în lupta sa cu un mediu cosmic. O societate însă, care lasă pradă mediului cosmic pe o parte din membrii săi, dovedește că ea n-are încă măcar baza pe care să se poată ridica o cultură unitară în înțelesul material al cuvântului; această societate are o cultură artificială și anume numai pentru o fracțiune a membrilor săi” [3]. Deci, putem afirma că cu cât mai mult valoarea culturii unui popor este autentică, cu atât mai mult factorul uman este bine protejat și susținut moral, material și spiritual de societatea în care el își trăiește existența. Însă, în cazul în care valoarea culturii unui popor este pusă la îndoială, existența individului într-o asemenea societate este menită umilinței, degradării și plasată prin acțiunea inferiorității față de sistemul de valori. În acest caz, prin acțiune, omul este obligat să lupte pentru a-și asigura existența și bunăstarea în societatea respectivă. Comunitățile sau societățile respective, care mărginesc și plasează acțiunea omului în afara sistemului de valori, sunt caracteristice popoarelor din Estul, Sud-Estul Europei, din Africa, Orientul Mijlociu, America Latină. În aceste țări omul este victima sistemului adevărat de valori și este eroul trăirilor prin suferință fizică și morală. Aceste țări cu societatea care le reprezintă s-au evidențiat în timp prin valorile subumane prezente prin limitarea libertății și a dreptății, prin promovarea in justiției și a inechității sociale, prin violența și nivelul sărăciei, prin corupție și condiții inumane create cetățeanului.

Societatea care limitează acțiunea omului prin sistemul adevărat de valori este supusă unui proces lent de dezvoltare umană și unui proces inferior de dezvoltare materială și spirituală. Prin comportamentul respectiv omul în pas cu societatea respectivă nu reușește să creeze și să-și exprime acțiunile prin nivelul de civilizație și sistemul de valori. Prin nivelul de civilizație și cultură orice popor, orice societate își demonstrează capacitatea și nivelul de gândire pentru modul de a trăi și a evolua prin existență. Atât omul din societatea perfectă, cât și omul din societatea imperfectă dorește, tinde și luptă necontenit pentru realizarea acelor acțiuni, care să-i aducă în permanență bunăstarea și fericirea de a trăi și a exista prin identitatea valorilor umane întruchipate prin libertate, dreptate, adevăr, bine, frumos, motivație, omenie.

Bibliografie:

1. BLAGA, L. *Trilogia Culturii*. București: Editura pentru Literatura Universală, 1969; *Cultura și globalizarea. Cultura unește oamenii*. Disponibil: <http://www.roportal.ro/articole/cultura-si-globalizare-4312.htm>
2. Ludwig von Mises. *Societatea umană*. Capitolul VIII. *Acțiunea umană. Un tratat de teorie economică*. Partea a doua: *Acțiune în cadrul societății*. („Titlul original: *Human Action*, Henry Regnery. 3rd rev. ed., Chicago, 1966”). Disponibil: www.mises.ro/53/
3. RĂDULESCU-MOTRU, C. *Puterea sufletească*. București: Editura Casei Școalelor, 1930, p.377.
4. VIANU, T. *Studii de filozofia culturii*. București: Editura „Eminescu”, 1982, p.60-61. Disponibil: http://ssu.utm.md/Fisiere/Manuale/SDV_Introducere_in_filosofie/cap5.pdf

Prezentat la 17.10.2013